

Bevruchtingsrecht

Huisarts-zijn is ontmoedigend. Soms letterlijk, want wij zijn met z'n allen voortdurend bezig patiënten te ontmoedigen. Mensen die te hoge verwachtingen hebben van de gezondheidszorg, van specialisten en, niet te vergeten, van de eigen huisarts. Het relativeren van wat de gezondheidszorg vermag, is een kerntaak van de huisarts. Dat vind ik ook, en ik doe ook mijn best. Vooral waar het om nieuwe technologieën en zo gaat. Overspannen verwachtingen moeten worden gedempt. Deze taak heeft echter een keerzijde: patiënten uitsluiten van behandeling. Daar heb ik soms moeite mee.

Neem nou bijvoorbeeld ivf. Die is aan vrij strenge criteria gebonden. Maar mogen wij mensen ivf weigeren omdat ze roken (zoals een hoogleraar Gynaecologie per se wil), alleenstaand zijn, lesbisch of te oud? Met welk recht doen artsen dat? Ik denk dat wij terughoudend moeten zijn met diskwalificaties voor het ouderschap en wel om drie redenen. Ten eerste is het een fundamenteel mensenrecht om een gezin te stichten. Ten tweede zijn meningen over andermans geschiktheid als ouder vaak gebaseerd op persoonlijke (voor)oordelen. Ten derde is het moeilijk om voorspellingen te doen over hoe ouders zullen 'ouderen'.

In het debat wordt wel gesteld dat de dokter een morele verantwoordelijkheid heeft voor het kind dat met behulp van door hem toegepaste technologieën (zoals ivf) ter wereld komt. Op die grond mag een arts weigeren sommige patiënten te behandelen. Hij is niet een simpele uitvoerder van wensen van potentiële ouders die bij hem een kind komen bestellen. Niks: u vraagt wij draaien.

En inderdaad, een dokter die zich nooit afvraagt of het goed of verantwoord is wat hij doet en klakkeloos de eisen van de patiënt inwilligt, is een enge dokter. Maar hoe ver gaat die verantwoordelijkheid? Mag een arts inderdaad alleenstaanden en oudere vaders afwijzen? Of moet hij zich beperken tot een marginale toetsing aan minimale criteria voor verantwoord ouderschap? Mensen met ernstige drugsproblemen of een verleden van kindermishandeling krijgen geen voortplantingstechnologie. De kans op grote ellende voor het toekomstige kind vindt men te groot. Over dergelijke contra-indicaties

bestaat grote overeenstemming. Maar hoe te denken over lesbische paren, alleenstaanden of koppels met een oudere man?

Er zit iets onrechtvaardigs in het stellen van eisen aan paren met verstopte eileiders of slecht zaad waar anderen niet aan hoeven voldoen. Laatst moest ik een echtpaar – de hardwerkende man was te oud volgens de criteria – drie keer uitleggen waarom de gynaecoloog ivf weigerde. Dat viel niet mee. Tijdens hetzelfde spreekuur zag ik een jong stel. Allebei om dubieuze redenen arbeidsongeschikt, allebei zwart werkend (zij als huishoudelijk hulp, hij als klusjesman), allebei begin dertig, het geld van de erfenis van vader op een bank in het buitenland. Ze betraden met de breedst denkbare glimlach mijn spreekkamer. De reden hiervoor kende ik al: de ivf was geslaagd en zij is nu in verwachting van een tweeling. Die blijdschap kwamen zij met me delen. Ik kreeg een wrange smaak in mijn mond. Waarom zij wel, en niet dat andere echtpaar, dat bovendien al jarenlang via premies bijdraagt aan de gezondheidszorg? Ingrijpen in een zo fundamentele keuze als het ouderschap (en dat doe je wel degelijk als je behandeling weigert) vergt een zware morele rechtvaardiging. Dat is niet af te doen in kille leeftijdscriteria.

Waarom is rechtvaardigheid soms zo ver te zoeken in ons vak?

lemantsverdriet

Inhoud

► Over de oprichting van een 'mega-HOED': 'Je hebt vooral een lange adem nodig'	38
► Farmacotherapie in beeld: Een waterwratje te veel	40
► Een griepandemie: Ver van mijn bed?	41
► Stoppen met roken in de praktijk: De nieuwe cursus 'Starten met stoppen'	42
► NHG-Standaarden op Curaçao: Huisarts Marilyn Moses op de radio	43
► De huisarts als opleider (11): De nabesprekingen in de praktijk	44

Colofon

Redactie

Theo Voorn (voorzitter), Louwrens Boomsma, Ron Helsloot,
Ans Stalenhoef (eindredacteur), Kees in 't Veld

Illustratie pag. nhg-37

Marcel Jurriëns

Redactiesecretariaat

Ans Stalenhoef
Postbus 3231
3502 GE Utrecht
Telefoon 030 - 2881700
www.nhg.org
E-mail: a.stalenhoef@nhg-nl.org

In de praktijk is een uitgave van het NHG-bureau en vormt een vast onderdeel van H&W.